

GEORGE BĂLĂIȚĂ'S CULTURAL AND LITERARY ACTIVITY IN POST COMMUNISM

Sabina MARCU

University of Bucharest

Abstract: The article reconstructs the last twenty five year of life of a contemporary writer George Bălăiță, from pieces of interviews, confessions and ideas of some other writers.

Keywords: George Bălăiță, biography, communism, essayistic discourse, subjectivity.

Perioada de tranziție socio-politică va marca *sine qua non* și o schimbare de optică profesională și artistică a lui George Bălăiță, întrucât, imediat după schimbarea regimului și odată cu prefacerile istoriei, nuvelistul și romancierul vor ceda condeiul publicistului, subiectelor literare le vor lua locul subiecte sociale contemporane, stilul devenind unul mai incisiv și ofensiv. După 1990, scriitorul se lansează în proiecte culturale, după ce, la începutul anului, își dă demisia de la Cartea Românească, în cadrul Consiliului Uniunii Scriitorilor, anunțată deja din 21 decembrie 1989. Evenimentul este relatat în interviul acordat lui Ștefan Agopian, într-unul dintre răspunsuri scriitorul încercând să clarifice contextul și motivațiile acestei decizii: „Consiliul mi-a cerut ferm să rămân la conducerea Editurii. S-a produs în zilele următoare o mișcare iacobină în editură, dar fără consecințe. Dinescu personal, ceva mai târziu, m-a întrebat între patru ochi dacă vreau să preiau din nou editura. Nu, am spus. Aventura mea la Cartea Românească s-a încheiat. Tinerii grupați în lotul lui Nedelciu, prin gura lui și nu numai, m-au rugat să rămân acolo. Demisia mea înainte de 1989? (...) Ar fi însemnat îngroparea de vie a Editurii. Nu puteam îngădui asta, mă implicasem în toată povestea, eram dator.¹”

Scriitorul își propune să continue tradiția editorială prin inițierea unor inițiative publicistice/reviste diferite de cele ale vremii, care se vor difuza pe parcursul a câțiva ani. Perioada postdictatură nu îl face să abandoneze literatura proprie (scriind cu aceeași feroare ca în trecut), dar nici parcimonia de a scoate la tipar tot ce scrie. Cu toate acestea, prezența pe scena literară se face simțită prin solicitările cărora le va da curs de reeditarea a volumelor publicate anterior.

Tranziția, termen-cheie în definirea ultimelor două decenii, se răsfrânge și asupra parcursului vieții scriitorului care definește perioada drept „timp hibrid și instabil”². O constantă a subiectelor publicistice și a însemnărilor zilnice devine reflectarea transformărilor vieții sociale, pe toate aspectele sale (literar, politic, economic), scriitorul exprimându-și în „articlăria” (cum adesea numește textele care compun unicul volum publicat în postcomunism) sa, percepția despre societatea românească postdictatură. Pentru George Bălăiță, acești ani vor marca pe lângă răsăritul timid al democrației și un timp al acuzelor, al înverșunării și emergența unei atitudini iconoclaste raportat la tot ce s-a realizat în cele patru decenii de totalitarism. Din mărturisiri, precum și din publicistica sa, scriitorul contestă maniera tipică acelor ani de „judecare” a comunismului dintr-un singur punct de vedere (pozițiile afișate fiind în majoritate contestate și, sporadic, panegirice comuniste) și pledează pentru renunțarea la judecățile univoce, indiferent de ce parte ar fi, în favoarea unei atitudini echilibrate.

¹ Ștefan Agopian, „Copilul e vrăjitor și filosof” în George Bălăiță, *Marocco* (II), „Câinele în lesă”, Iași, Editura Polirom, 2011, p.410.

² George Bălăiță, *Marocco* (II), „Domino”, Iași, Editura Polirom, 2011, p.64.

Aceste reflecții se regăsesc în interviuri și preponderent în volumul publicat în 1994, *Gulliver în Țara Nimănui*, în care regăsim concepția scriitorului despre societatea totalitară cu tarele și realizările ei, viziunea asupra societății românești în postcomunism, condiția scriitorului și a literaturii în perioada postcomunistă. Sintetizând tabloul postcomunist la câteva caracteristici, pentru George Bălăiță, societatea românească după 1990 se definea în funcție de următoarele repere: atitudini obstinate acuzatoare („se latră mult și se mușcă pe furiș”³), încercări de deculpabilizare prin identificarea unui „vinovat” generic, judecarea din afara sistemului (revolta tinerilor și a celor care au locuit în străinătate cărora Bălăiță le reproșează ferm „Nimeni din afară nu are dreptul să judece”), instabilitate socială, nesiguranță politică, tonul scriitorului fiind adesea incisiv („Prostule! Oare nu-ți ajung marile victorii asupra naturii, cum ar fi, de pildă, jaful din Delta Dunării?”).

Conform spuselor scriitorului, statutul artistului și condiția literaturii, a artei, se confruntă în mod paradoxal cu derizoriul artei („Nu, artistul nu a fost alungat din cetate. Mai rău: este, se pare, de toți ignorat”), lipsa de preocupare pentru susținerea și publicarea operelor literare: „Unui autor venit cu niște proze la o revistă literară i se spune: Țara arde și baba se piaptână”⁴, precum și diminuarea interesului pentru literatură din partea cititorului: „Râd (până la ultima consecință) de cei (nechemați) care o alungă acum din cetate (n.n. se referă la literatură), după ce aproape o jumătate de secol ea a rezistat prin miracol. Unde sunt oamenii care făceau cozi interminabile la librărie numai ca să pescuiască într-o sută de pagini câte fraze incendiare atât de bine ascunse, încât nici autorul nu le mai dădea de capăt?”⁵

Totodată condamnă în repetate rânduri așa-zisul caracter de falsitate al disidenței românești ivite mai mult post-factum, după cum regăsim exemplificat în Interviuri, care au favorizat dezvoltarea unor atitudini ce au schimbat componenta relațiilor umane între artiști în peisajul cultural: „Cavalerii nimicului dau năvală, fiecare cu însemnele și trecutul său, cu o mână seamănă vânt, culeg fanarioticește cu cealaltă ce pot și dispar (...) De unde vin și unde se duc acești semeni ai noștri? Cu unii dintre ei, până mai ieri chiar azi dimineață aveam ce vorbi.”⁶

În acest sens, o caracteristică a perioadei o reprezintă deculpabilizarea făcută manipulator de exponenți ai vieții culturale autohtone prin cosmetizarea propriului trecut și lansarea de acuze denigratoare în încercarea de aruncare a vinei: „ar trebui totuși, vorba americanescă, o șansă pentru fiecare. Ar fi mai potrivită groapa comună? Suntem în calea marilor dejecții, creasta valului este purulentă. Furunculoza e încă în erupție. Nu mai funcționează nicio lege. Suntem ca înainte de Hammurabi, înainte de a fi săpat în piatră la încrucișătoare de drumuri: cel slab trebuie apărat împotriva celui puternic”, ton amplificat în cadrul aceluiași text. Aceste atitudini reprobabile îi provocă o critică virulentă la adresa „acelei pături sociale promotoare a democrației, mulți foști activiști de partid”⁷, precum și autovictimizarea nefondată expimată în același ton de jurnal: „Foști activiști de profesie se dau astăzi victime ale dictaturii și o fac cu seninătate, ba și cu acte în regulă, capete de acuzare constând în caracterul, vai, nepartinic (!) al activității lor de partid. (...) Oameni subțiri și talentați, trecuți prin școli înalte, cu gustul filosofiei și neavând habar de politică (pe care însă o fac cu convingerea că au în palmă iarba fiarelor cea care face să sară din belciuge orice lacăt) se poartă astăzi ca niște foști activiști de raionali, rigizi, dogmatici, intoleranți, o suficiență ce poate singură întreține bucurii secrete celui dispus să observe, dar nu să și înțeleagă natura omului.”

³ Idem p.46.

⁴ George Bălăiță, *Marocco* (II), „Măsura râsului”, Iași, Editura Polirom, 2011, p.35.

⁵ George Bălăiță, *Marocco* (II), „Domino”, Iași, Editura Polirom, 2011, p.44.

⁶ Idem, p.49.

⁷ Idem, p.55.

Corelat acestor tare care le-au înlocuit pe cele ale societății comuniste, George Bălăiță invocă și reproducerea denaturată, nerealistă, în publicistica și cărțile de memorii ale multor scriitori români, a realității sociale a propriei vieții comuniste, exagerând, după caz, „abuzurile la care au fost supuși de regimul opresiv” fie eludând propriile avantaje obținute în respectiva perioadă: „Știi foarte bine cum a trăit acela și cum se dă el acum. Există persoane care s-au bucurat de toate privilegiile, de toate înlesnirile, călătorii, burse etc., și care au devenit feroci revoluționari postdecembriști. Oameni care practică un cult al memoriei și un cult al moralei asemănător cultului personalității. Oameni care nu-și asumă ce au făcut. Sunt oameni instruiți, inteligenți, care știu cum să te facă să-i crezi și care practică acest fel de a fi. Nu-și asumă propria viață cu toate ale ei și astăzi, după cinsprezece ani, continuă să susțină un fel de memorie *nonstop* (subl. text.)”⁸

Pentru scriitor perioada postcomunistă se definește în planul relațiilor umane prin sindromul urii și al culpabilizării continue a celor patru decenii totalitare *in extenso*, printr-un act de deconstrucție la nivel mentalitar: „Plecați voi, să venim noi! Nu-i așa că sună bine, convingător și democratic? Și mai cum? Între timp s-a văzut că între noi și voi nu e chiar o prăpastie de netrecut! (...) Am căutat să evit toată ritualistica de spălare a păcatelor, la noi, până la urmă, și asta un caraghioz și o mistificare. Pedagogia urii va avea fără doar și poate capitole separate într-o istorie a sfârșitului de mileniu. Istorie cu tot atâtea variante câți autori importanți sau numai în stare să te ducă de nas se vor ivi. Așa cum, de altfel, se scrie istoria.”⁹

Anii imediat următori sunt descriși de către Bălăiță drept un nou început pentru societatea românească („Suntem acum, pentru a câta oară, din nou asemenea cuplului prim în grădina Edenului”¹⁰). Toate aceste reflecții enumerate anterior, presupun înțelegerea comunismului din afara sistemului totalitar și își găsesc o sinteză într-o exprimare modernist-stoică din notițele din *Breviar*: „Într-o strofă din Bacovia stă viața noastră, prietene...Lumea întoarsă pe dos. Provizoratul sub toate formele. Gluma care poate ucide, râsul care nu mai vindecă. Războiul. Cortina de Fier. Utopia comunistă. Emoțiile sufocă sentimentele. Grotescul spurcă tragedia. Comicul eșuează în bășcălie. Farsă, comedie neagră. Resturi din cum trăiseră părinții noștri, nimic din ce gândeam și avea să se întâmple. Imposibila alegere de sine, școala supraviețuirii. A-ți asuma în scris și în tot ce faci viața trăită de tine. A nu te motiva prin schele și alibiuri. A avea rezistența paznicului de far, care la o sută trei ani încă urcă scara din turn și schimbă feștila lămpii și a nu te lăsa păcălit de confuzia și fandoselile unei inteligenții snoabe și conformiste”¹¹.

Pe parcursul primului deceniu postcomunist, scriitorul se menține angrenat în viața culturală, ocupându-se de înființarea și gestionarea unor reviste de cultură, încercând astfel să continue tradiția de la Cartea Românească, dar de această dată își asumă să întemeieze o revistă literară după propriile standarde, „altfel decât erau la vremea respectivă”. Motivația acestui gest de a se dedica constituirii și editării unor noi publicații, se regăsește în constatarea confiata lui Ion Simuț într-un interviu că revistele literare din România acelor ani sunt șablonarde și „încep să semene prea mult între ele și să pună în circulație aceiași zece, douăzeci de autori (unii dintre ei au fost și ai mei la *Arc!*), cam aceleași teme, idei, obsesii. (...). Numitorul comun este un cocktail de resentimente, frustrări, abuzuri. Am încercat să fac altceva. Am căutat să evit ritualistica de spălare a păcatelor”¹².

⁸ Florin Lăzărescu, „Ficțiunea te apropie de adevărul necesar”, în George Bălăiță, *Marocco* (II), „Câinele în lesă”, Iași, Editura Polirom, 2011, p.422.

⁹ Ion Simuț, „Fără harul de gândi pe cont propriu lumi imaginare, care includ, dar depășesc cotidianul, te duci numai la vale, nu urci nicăieri” în George Bălăiță, *Marocco* (II), „Câinele în lesă”, Iași, Editura Polirom, 2011.

¹⁰ George Bălăiță, *Marocco* (II), „Domino”, Iași, Editura Polirom, 2011, p.65.

¹¹ George Bălăiță, *Marocco* (II), „Breviar”, Iași, Editura Polirom, p.245.

¹² Ion Simuț, idem.

Astfel, în primul an de după comunism scoate sub egida editurii Cartea Românească revista literară *Litere* care va înceta să existe după doar două numere. Cu o mai mare proliferare și mai multă susținere a fost revista *Arc. Litere. Arte*, un magazin literar trimestrial apărut sub egida Fundației Culturale Regale, condusă de Augustin Buzura, în 1991. Revista își propunea la momentul respectiv rolul de portavoce a literaturii române în plan european, utilizând un canal de difuzare complementar: suplimentul de cultură *The Golden Bough* (Creanga de aur), tipărit în mai multe limbi.

Într-unul dintre interviurile acordate, George Bălăiță relatează cum a luat ființă acest proiect: „Când mi-a venit ideea m-am dus la Buzura. Ne cunoșteam destul de bine. Mi-a zis: *Joci. E revista ta. Nu mă amestec. Faci tu singur*. Am făcut ce se vede, primele 2-3 numere nu sunt prea reușite”¹³.

Publicația la care a lucrat ca editor în primii doi ani împreună cu B. Elvin și ulterior, ca redactor-șef, s-a menținut până în 1997, cumulând 24 de numere, masive (totalizând peste o sută de pagini), care cuprind „fel și fel de chestii trăsnite și foarte faine”. În același interviu acordat lui Simuț, scriitorul afirmă că revista a încetat să mai funcționeze în urma unor boicoturi din interiorul Fundației, iar într-un alt interviu, face mărturisirea că sistarea publicării a fost determinată de deteriorarea relațiilor cu directorul Institutului cultural.

În această perioadă va intra în colectivul de redacție al revistei *Lettre Internationales*, ediția în limba română fiind coordonată de B. Elvin, iar din 1997, Bălăiță va deveni directorul *Copyro* – Societate de gestiune a Drepturilor de Autor. Având în spate experiența administrativă și managerială de la Editura Cartea Românească și fiind totodată *paternul* unei generații de scriitori din această poziție, scriitorul se implică din postul ocupat în consolidarea și aplicarea legislației europene în domeniul drepturilor de autor și, astfel, în protecția cărții după apariția ei, în cadrul unei societăți care reunește reprezentanți ai tuturor domeniilor (de la științe umaniste, arte, până la științe exacte).

Deși a mai fost implicat în activități tangente literaturii, precum cele amintite anterior, George Bălăiță a publicat un singur volum de proză, *Gulliver în Țara Nimănu*, editat de Cartea Românească, apărut în 1994, ce reunește articole publicistice dintre 1964-1994. Volumul considerat de unii critici¹⁴, câțiva ani mai târziu, drept cartea care permite accesul către figura spirituală a scriitorului, „ieșirea din găoace” după cum numește scriitorul aceste rânduri confesive, memorialistice. Cartea curpinde o serie de reportaje, reflecții personale, preocupări existențiale, întâmplări și rememorări la persoana întâi: „Nu chiar ca strămoșul Adam, gol și fără să-mi fie rușine! Eh, nu sunt chiar în pielea goală în cartea asta, lumea nu e chiar Grădina Edenului, anotimpurile și-au schimbat cursul, iar eu sunt un păcătos, port blană de lup, niște sandale, ba chiar, pe viscol, căciulă, izmene și cămeșoi de cânepă”¹⁵.

La puțin timp după publicare, într-o încercare de legitimizare a cărții, prozatorul va invoca caracterul de noutate al lucrării, care în ciuda faptului că este compusă din articole scrise în ultimii 30 de ani („deși jumătate din texte sunt scrise după 1989”) aporță semnificații noi stilului față de care rămâne în esență consecvent: „Este o carte nouă” Este de fapt un exercițiu de consecvență a stilului. Nimic altceva. Nu contează *cantitatea* (subl.text), deși jumătate dintre texte sunt scrise după 1989. Este o carte nouă fiindcă niciodată până la textele mai vechi nu marcasem să ies din găoace”. Cu toate acestea, cartea nu a fost întâmpinată de critică cu interes, cronicile fiind tardive și reduse ca număr.

În această perioadă a mai semnat Postfață la o nouă traducere a romanului lui Knut Hamsun, *Foamea*, precum și prefața Antologiei de proză, teatru, eseu care a apărut la Editura Hasefer, în 1998, sub titlul *Scriitori israelieni de limbă română*. În proiectul amplu de la

¹³ Mărturisire proprie confiata în cadrul unui interviu din 14 aprilie 2014.

¹⁴ Răzvan Voncu, Alex Ștefănescu, Roxana Sorescu.

¹⁵ Ion Simuț, idem, p.383.

Polirom – Seria de autor din 2009-2011 - include interviurile acordate de-a lungul timpului mai multor scriitori sub titlul metaforic *Câinele în lesă. Opt interviuri și un appendix*.

Un alt demers literar rămas însă nematerializat a fost proiectul cinematografic, prefigurat ca scenariu de film, pe tema relației personale cu diavolul pornind de la hipertextul celor trei nuvele populare *Soacra cu trei nurori*, *Dănilă Prepelac* și *Stan Pățitul*. Scenariul foarte apreciat de Nicolae Manolescu, după spusele scriitorului, nu a atins gradul de realizare așteptat de scriitor, dar se va regăsi, așa cum mărturisește Bălăiță, ca parte integrantă în cartea la care lucrează.

Deși în primele două decenii și jumătate de postcomunism, George Bălăiță nu va lansa decât acest volum, editurile vor da curs reeditării operei publicate. *Lumea în două zile* va ajunge să cunoască opt avataruri, astfel: în 1993, ediția a treia, la Editura Prietenii Cărții și ediția a patra la Editura Minerva; în 1998, ediția a cincea, Editura 100+1 Gramar, în 2003, ediția a șasea, la Cartea Românească; în 2004, ediția a șaptea la Polirom, în 2009, ediția a opta la în Seria de autor de la Polirom. *Întâmplări din Noaptea Soarelui de Lapte* mai cunoaște trei ediții, la Universal Dalsi în 1999, Editura 100+1 Gramar în 2004, respectiv Polirom în 2011. În cadrul seriei de autor de la Polirom (2009-2011) s-au republicat *Întâmplări din Noaptea Soarelui de Lapte* și *Noaptea unui provincial*.

Singurul volum rămas nereeditat este *Ucenicul neascultător* conceput încă de la publicare (1977) drept parte a unui proiect editorial mai amplu, despre care într-un ultim interviu acordat mărturisește că în prezent derulează un nou proiect la care lucrează de mai mulți ani care cuprinde în întregime acest roman. Referindu-se la această carte aflată în pragul tiparului, scriitorul din mărturisirile¹⁶ sale confiază câteva dintre caracteristicile sale: „S-ar putea să introduc aici și o carte de poezie”, „Toată articlăraia mea (referindu-se la articolele publicistice) vine din cartea asta”, „O scriu cu mare plăcere și e un moment dificil pentru că montajul ăsta, ea e centrată pe o idee foarte clară”, „Cartea aceasta pe care o fac, pe cât de geometrică e *Lumea*, aceasta trebuie să fie ceva ca o altă lume, dar care s-a uitat, o lume deschisă din toate punctele de vedere, nu începe și nu se termină niciodată. (...) *Ucenicul neascultător* a fost deja un test din ce voiam eu, o parte din ce am proiectat. O mare parte l-am scris, o altă parte ...s-au schimbat o mulțime de lucruri, punctul de vedere nu s-a schimbat, adică a rămas: e o carte gândită înainte de *Lumea în două zile*. A fost un fond povestea asta”.

Anii de aparență retragere din activitatea literară, vor fi marcați, pe de altă parte, de recunoașterea meritelor scriitorului și valorizarea operei sale, fiind laureatul mai multor premii: Premiul Asociației Scriitorilor din București (1994), Premiul Omnia al Fundației „G. Călinescu” din Onești (2002), Marele Premiu „George Călinescu” și Premiul Omnia al Asociației Scriitorilor din București (2005). În 2008, i se decernează Premiul Național al Uniunii Scriitorilor pentru întreaga operă literară.

O distincție de recunoaștere a apartenenței locale este titlul conferit în 2002 de Cetățean de onoare al orașului Bacău, iar în 2000, Administrația Prezidențială îi conferă Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler. Tot în această perioadă va fi ales în consiliul director al Uniunii Scriitorilor.

Activitatea literară a scriitorului, nu atât publicistică, cât și scrisul *per se*, activitate zilnică la care nu a renunțat, obstinația în travaliul literar extins pe parcursul câtorva zeci de ani, experimentul pe care îl aplică în cele două romane de până în prezent, confirmă mărturisirea făcută de către acesta: „Eu nu trăiesc decât pentru literatură”.

Bibliografie.

George Bălăiță, 2011, *Marocco* (II), „Câinele în lesă”, Iași, Editura Polirom.

¹⁶ Destăinuirii făcute în cadrul aceluiași interviu din 14 aprilie 2014, referitor la proiectul actual de publicare a unui volum în care este integrat și romanul *Ucenicul neascultător*, care va apărea la Polirom.

- George Bălăiță, 2011, *Marocco* (I), Iași, Editura Polirom.
- Bălăiță, George, 2001, „Așa îmi trebuie” în „Conflicte” în *Observatorul cultural*, nr.83, p.25.
- Antologia Ateneu, 1987. „Manifestare în cadrul Reuniunilor revistei Ateneu, consacrată prozatorului George Bălăiță” în *Ateneu*, nr. 11, p.6.
- Adam, Sergiu, 1999. „Pagini dintr-un jurnal posibil” în *Familia*, nr. 5, pp. 63-65.
- Adameșteanu, Gabriela, „Starea și perspectivele culturii la început de mileniu” / „Despre articolul lui George Bălăiță *Fotoliul Baroni* apărut în *Ziua literară*”, în 22, nr. 29, p.14.
- Călinescu, Al., 1987. „George Bălăiță – premiul „George Bacovia” pentru beletristică” în *Ateneu*, nr.11, p.6
- Călin, Constantiniu, 1996. „Arc-ul lui George Bălăiță” în *Ateneu*, nr.6, p.2.
- Cesereanu, Ruxandra, 1992. „Antiutopiile comuniste” în *Steaua* nr.1, p.16.
- Donea, Marilena, 2007. „George Bălăiță, Biobibliografie”, Bacău, Editura Corgal Press, 2007.
- Dimisianu, G., 1999. *Adevărul literar și artistic*, nr.456, pp.1-8.
- Gafița, M., 1999. „Palladion” în *Adevărul literar și artistic*, nr.456, pp.1-8.
- Grigurcu, Gheorghe, 1999. „Opiniile unui ucenic neascultător” în *Convorbiri literare*, nr.8, p.9.
- Grigurcu, Gheorghe, 2001. „Bilanțul unei comemorări Mateiu Caragiale” în *Convorbiri literare*, nr. 3, p. 47.
- Grăsoiu, Liviu, 2001. „Scriitori subevaluați” în *Luceafărul*, nr.8, p.16.
- Groșan, Ioan, 1999. „Se poate glumi doar până în proximitatea morții” în *Familia*, nr.5, p.74-75.
- Lăncrănjan, Ion, 1999. Referat „George Bălăiță – *Palladion*” în *Adevărul literar și artistic*, nr.456, pp.1-8.
- Mincu, Marin, 2001. „ Despre carierismul literar sau despre virusarea ireversibilă a statului de scriitor” în *Luceafărul*, nr.10, p.10.
- Naum, C., 1998. „Scurt excurs biografic”, în George Bălăiță. *Lumea în două zile*, București, Editura 100+1 Gramar, pp.IX-X.
- Oprea, Al; 1999. „*Palladion*” nuvelă din volumul *Conversând despre Ionescu*” în *Adevărul literar și artistic*, nr.456, pp.8-9.
- Prisecaru, M, 2002. „Scriitorul George Bălăiță și rectorul Marius Paraschivescu au devenit cetățeni de onoare ai Bacăului”, în *România literară*, nr. 3812, Supl. Ediție de Moldova, p.1
- Sorescu, Constantin, 1988. „Scriitori români contemporani: George Bălăiță: Cerul gurii și umbra bibliotecii”, în *Scânteia tineretului*, nr.31, p. 9.
- Stănescu, C., 1999. „Cenzura: *Opere alese*” în *Adevărul literar și artistic*, nr.450, pp.1-8.
- Stănescu, C., 1999. „Ușa cenzurii.” în *Adevărul literar și artistic*, nr.456, pp.1-8.
- Stoiciu, Liviu Ioan, 2001. „Absenteismul scriitoricesc” în *Cotidianul*, nr. 86, p. 8.
- România literară*, Consiliul Uniunii Scriitorilor, nr.22, p.3.
- Scrisoarea adresată Martei Petru de George Bălăiță, 2001. *Apostrof*, nr.2, p.2.
- Ziua literară*, „10 întrebări (fără răspuns) pentru George Bălăiță.”, nr. 2, p. 4.

Acknowledgement: Această lucrare a fost cofinanțată din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Cod Contract: POSDRU/159/1.5/S/140863, **Cercetători competitivi pe plan european în domeniul științelor umaniste și socio-economice. Rețea de cercetare multiregională (CCPE)**